

УПУТСТВО ЗА АУТОРЕ

Пре подношења рукописа за разматрање за објављивање у часопису „Војносанитетски преглед“ (ВСП) неопходно је да аутори пажљиво прочитају Упутство за ауторе, како би рукопис припремили у складу са пропозицијама часописа.

Рад који не испуњава услове овог упутства не може бити разматран и биће враћен ауторима да га допуне и исправе.

Аутори рада преносе своја ауторска права на издавача часописа Министарство одбране Републике Србије, Универзитет одбране након прихватања рада за објављивање у ВСП.

ВСП се придржава препорука Међународног комитета уредника медицинских часописа (*International Committee of Medical Journal Editors* – ICMJE), Препоруке за спровођење, извештавање, уређивање и публикавање научних радова у медицинским часописима (доступно на <https://www.icmje.org/recommendations/>).

ВСП је доступан у режиму отвореног приступа. Сви чланци могу се бесплатно преузети са сајта часописа и користити у складу са лиценцом *Creative Commons Autorstvo-Deliti pod istim uslovima* (CC BY-SA) (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.en>).

СЛАЊЕ РУКОПИСА

Рукопис рада и сви прилози уз рад достављају се као један документ (прилози су инкорпорирани у текст и позиционирани на крају рукописа иза одељка Литература) искључиво електронски преко система за пријављивање *Asestant*. Ради очувања квалитета фотографија, препоручује се достављање слика и као посебних фајлова, јер Word може смањити њихову резолуцију, како би се избегла компресија слика и евентуални губитак квалитета.

Сви аутори и рецензенти морају бити регистровани корисници система са јединственом е-маил адресом. Регистрацију је могуће извршити на: <http://asestant.ceon.rs/index.php/vsp/user>. Техничко упутство за коришћење система електронске пријаве доступно је на: <https://asestant.ceon.rs/index.php/vsp/about/submissions>.

Уколико имате проблем са подношењем рукописа путем платформе *Asestant* можете се обратити за помоћ Редакцији часописа слањем е-мејла на адресу: vsp@vma.mod.gov.rs.

ОПШТА УПУТСТВА

ВСП објављује радове који до сада нису претходно објављени (у целини или делом), који се не разматрају за објављивање нити су прихваћени за објављивање у неком другом часопису.

ВСП не разматра радове који су претходно објављени као препринт верзије.

Часопис прихвата и радове чији су резултати претходно приказани на научном или стручном скуповима и објављени у виду апстракта, под условом да ти резултати нису објављени са DOI бројем (нпр. проширени апстракт у додатку неког часописа).

Уколико је део резултата поднетог рукописа претходно саопштен на научном/стручном скупу или је део докторске дисертације, у Пропратном писму Уредништву потребно је навести званичан назив скупа, место и време одржавања, и да ли су саопштени резултати публиковани и у којој форми (нпр. исти или другачији наслов или сажетак), а у Напомени на крају рукописа то треба посебно назначити.

Радови се објављују на енглеском језику. Поједине категорије радова (нпр. историја медицине/стоматологије/фармације) се по одлуци Уредништва ВСП могу објавити и на српском језику. Све категорије рукописа осим категорија уводник, писмо уреднику, истраживачко писмо, приказ књиге, извештај са научног или стручног скупа се објављују са апстрактима на српском и енглеском језику (у склопу рукописа). О структури и обиму апстракта видети детаљније у одељку Апстракт овог Упутства.

За писање рукописа користити програм *Word*, фонт *Times New Roman*, величину слова 12, проред 1,5. Величину странице подесити на формат А4, са левом маргином од 4 цм а преостале три 2 цм. Текст кувати без дељена речи (хифенације), а после сваког знака интерпункције ставити само један празан карактер. Ако се у тексту користе специјални знаци (симболи), користити фонт *Symbol*.

Подаци о коришћеној литератури у тексту означавају се арапским бројевима у суперскрипту, редоследом којим се појављују у тексту.

Странице нумерисати редом у доњем десном углу, почев од прве стране (изузимајући насловну страну).

При писању текста на енглеском језику придржавати се језичког стандарда *American English*. Обавезно је коришћење међународног система мера (SI). Изузетак чине крвни притисак (mm Hg) и температура (°C).

Приликом писања користе се стандардне скраћенице. Избежавати скраћенице у наслову и апстракту осим уколико је неопходно. Пун назив са скраћеницом у загради наводи се у њеном првом помињању, а даље у тексту само скраћенице, како у апстракту тако и у главном тексту. У закључку рада (не апстракта) нема скраћеница.

Не користити комерцијална имена лекова и других препарата, а уколико је то неопходно уз њихове називе обавезно навести и генеричка имена. Уређаји (апарати) се означавају фабричким називима, а податке о произвођачу (назив и место) навести у обилу заградама. Уколико се у тексту користе ознаке које су спој слова и бројева, прецизно написати број који се јавља у суперскрипту или субскрипту.

Избежавати фонтове *bold* и *curziv (italic)* јер су резервисани за поднаслове. Изузетци су обавезно писање курзивом оних назива који се тако морају писати (нпр. гени или стране речи - латински).

Групе испитаника морају бити јасно дефинисане и доследно именоване кроз цео рад. За исти појам користити један, јединствен термин кроз цео рад. У одељку Резултати избежавати реченице које почињу са: „Табела X показује“ или „Слика X приказује“. Реченица треба да опише резултат, а ознака

табеле или слике да стоји у загради на крају описа. Реченице не би требало почињати скраћеницом, бројем или датумом. Избежавати предугачке реченице које умањују јасноћу текста и дати предност краћим јасним реченицама. Закључак формулисати новим реченицама, без преписивања већ изречених. Превод радова на енглески језик посредством *Google Translate* може изазвати неразумевanje текста и стога се не препоручује.

У избору кључних речи користити *Medical Subject Headings – MeSH* (<https://www.nlm.nih.gov/mesh/meshhome.html>). Кључне речи у прихваћеном рукопису не подлежу ауторској коректури, пошто су оне дескриптори из Тезауруса које одређују стручни индекси.

ОБАВЕЗНА ПРАТЕЋА ДОКУМЕНТА

ИЗЈАВА АУТОРА И АУТОРСТВО

За сваки рукопис који се подноси на разматрање за објављивање у ВСП неопходно је да аутор(и) достави(е) **Образац за изјаву о ауторству (Изјаву аутора)** да рад претходно није публикован и да није истовремено поднет за објављивање у неком другом часопису, да су рукопис прочитали и одобрили сви аутори који испуњавају критеријуме ауторства, и контакт податке свих аутора у раду (имејл адресу, број мобилног телефона). У овом обрасцу се аутори изјашњавају о сваком могућем сукобу интереса или његовом одсуству. Сви аутори морају Изјаву аутора потписати својеручно.

За додатне информације о различитим врстама сукоба интереса видети препоруке Светског удружења уредника медицинских часописа (*World Association of Medical Editors – WAME*; <http://www.wame.org>).

ВСП поштује препоруке критеријума за ауторство које даје ICMJE (<https://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html>). Ауторство се заснива на испуњењу сва четири критеријума: значајном доприносу концепцији рада, добијању резултата или анализи/тумачењу резултата; критичкој ревизији рукописа од знатног интелектуалног значаја; одобрењу финалне верзије рукописа која ће бити објављена и преузимању одговорности за све аспекте објављеног садржаја. Сви други учесници који су допринели изradi рада, али нису испунили прописане критеријуме требало би да буду наведени у Захвалници уз прецизирање доприноса раду. Потребно је да особе наведене у Захвалници дају писмену сагласност.

ЕТИЧКА САГЛАСНОСТ

Сва истраживања која укључују људе и/или хумани материјал морају бити спроведена у складу са препорукама ICMJE (<https://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/protection-of-research-participants.html>) и Хелсиншком декларацијом, ревизија 2024 (<https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki/>). Скенерану страну дозволе Етичке комисије (ЕК) надлежне институције које је одобрила истраживање, на којој се види датум издавања и предмет истраживања, аутори су у обавези да доставе истовремено са рукописом. Дозвола ЕК се доставља на језику на коме је издата и енглеском језику (може и оверена копија).

У одељку Методе мора бити наведено да је студија одобрена од стране надлежног ЕК, уз навођење назива институције и броја одлуке, као и да је спроведена у складу са етичким принципима за истраживања која укључују људе и/или хумани материјал.

Анонимност пацијената мора бити заштићена у складу са ICMJE препорукама. За сва истраживања која укључују податке о пацијентима који омогућавају директну или индиректну идентификацију, аутори су обавезни да прибаве писани пристанак информисаног пацијента, да у рукопису назначе да је пристанак пацијента прибављен, и да га по потреби доставе Уредништву.

У случају истраживања на животињама, аутори су дужни да доставе одобрење надлежног ЕК који води бригу о поштовању међународних стандарда о употреби лабораторијских животиња у истраживачке сврхе.

Уредништво може одбити радове за које процени да нису изведени у складу са међународним етичким стандардима.

РЕПРОДУКОВАЊЕ ПРЕТХОДНО ОБЈАВЉЕНОГ ЗАШТИЊЕНОГ МАТЕРИЈАЛА И/ИЛИ НЕОБЈАВЉЕНОГ ТУЂЕГ МАТЕРИЈАЛА

Уколико се користе претходно објављене илустрације (фотографије, схеме) уз обавезно цитирање извора преузимања потребно је доставити дозволу (писано одобрење часописа у коме су објављене) за њихову објаву у ВСП. Уколико се користе туђе необјављене илустрације (фотографије, схеме) потребно је доставити дозволу аутора илустрација, за њихову објаву у ВСП.

ПЛАГИЈАРИЗАМ

Од 2012. године сви рукописи достављени на разматрање у ВСП подвргавају се провери на потенцијални (ауто)плагијаризам посредством *SCIndex Assistant – Cross Check (iThenticate)*. Рукописи код којих се докаже (ауто)плагијаризам биће одбијени. У зависности од степена и врсте утврђеног (ауто)плагијаризама ауторима се може изрећи забрана објављивања у ВСП-у (различите дужине трајања), уз обавештење надлежних тела у институцијама у којима аутори раде и релевантних професионалних удружења.

КОРИШЋЕЊЕ AI

Генеративна вештачка интелигенција (*artificial intelligence-AI*) или технологије које користе помоћ AI (AI-потпомогнуте) могу се користити само уз поштовање начела транспарентности (употреба AI мора бити јасно наведена у рукопису), одговорности (аутори остају у потпуности одговорни за тачност и оригиналност садржаја), проверљивости (сви учесници у публицистичком процесу морају проверити да AI није унела измишљене податке, цитате или тврдње) и поверљивости (ауторима и рецензентима је забрањено учитавање рукописа поднетих у ВСП у јавне AI сервисе).

Употреба AI алата је допуштена само за ограничене језичке и техничке интервенције у тексту рукописа: исправку граматике и правописа, стилско дотеривање ауторског текста, помоћ при формирању, техничку асистенцију (попут исправљања кода). Аутори могу користити AI алате искључиво за креирање AI-потпомогнутог, али не и AI -генерисаног садржаја.

Аутори који су користили AI-потпомогнут садржај у обавези су да потпуно и тачно наведу употребу AI алата (тачан назив AI алата, датум приступа, коришћене упите и сврху употребе), гарантују оригиналност научног доприноса, избегавају било какву фабрикацију или манипулацију и поштују правила научне етике. Информације о коришћењу AI се наводе у одељку Методе или Захвалница.

Забрањено је користити AI алате за генерисање већег дела садржаја рукописа, креирање научних идеја, података и резултата, анализу и интерпретацију резултата, формирање закључака, измену слика, табела или графикона (укључујући графичке сажетке), измену података или референци.

Недвосмислено утврђена недопуштена употреба AI за последицу има одбијање рада.

AI ни у ком случају не може бити аутор или коаутор рада, нити може као аутор бити цитиран у одељку Литература.

Ради заштите поверљивости, ниједан део необјављеног истраживања достављеног ВСП не сме бити унет у велики језички модел од стране аутора или рецензента.

Аутори који су користили неки од AI алата су у обавези да приликом подношења рукописа поднесу и [Изјаву о коришћењу AI](#).

ТИПОВИ РУКОПИСА

У ВСП се објављују следеће категорије и типови рукописа и саопштења: уводник, оригинални рад, претходно саопштење, кратко саопштење, приказ случаја и серија случајева, општи (нарративни) преглед литературе, мини преглед, систематски преглед литературе, мета-анализа, систематски преглед литературе са мета-анализом, актуелна тема, у фокусу, рад из историје медицине/стоматологије/фармације, писмо уреднику, истраживачко писмо, клиничко истраживање, извештај са конгреса и научног скупа, приказ књиге, *In memoriam* и други прилози.

ОРИГИНАЛНИ ЧЛАНАК

Приказује нова и значајна открића у одређеној области уз детаљан опис коришћених метода истраживања, добијених резултата и изведених закључака. Листа референци треба да укључи најновије и најважније референце из области рада.

ПРЕТХОДНО САОПШТЕЊЕ

Представља приказ истраживања која нису завршена, са налазима који захтевају додатна истраживања и валидацију пре коначних закључака, али су добијене информације од интереса за научну и стручну јавност. Садржи сва поглавља као оригинални научни чланак, али у знатно скраћеном обиму. Аутори се подстичу да касније објаве пуну оригиналну научну студију са комплетним, валидираним подацима и свеобухватном анализом.

КРАТКО САОПШТЕЊЕ

Представља завршено истраживање које је мало по обиму, уско фокусирано са јасним закључцима на основу представљених резултата. Садржи сва поглавља као оригинални научни чланак, али у знатно скраћеном обиму. Сматра се коначном публикацијом тог специфичног, малог истраживања. Не може се поново објавити као чланак пуног обима (иако се подстиче накнадно истраживање које се надовезује на њега).

ПРЕГЛЕДНИ ЧЛАНЦИ

ОПШТИ (НАРАТИВНИ) ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

Преглед, критичка анализа и синтеза постојећих научних сазнања о изабраној теми. Аутори обухватају сву доступну припадајућу литературу за одређени временски период, приказују резултате релевантних истраживања, идентификују недостатке, ограничења или контроверзе и указују на правце будућих истраживања, дајући своје виђење проблема у виду закључног става. Аутори чланка ове категорије могу бити они који су објавили минимално пет радова публикованих у часописима са рецензијом (M20) из области прегледног рада.

МИНИ ПРЕГЛЕДНИ ЧЛАНАК

Сажет преглед постојеће литературе и најновијих достигнућа унутар дефинисаних аспеката одређене истраживачке области и њени нови и/или актуелни правци развоја.

СИСТЕМАТСКИ ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

Синтеза претходно објављених истраживања о одређеној теми коришћењем јасно дефинисаних и унапред одређених методолошких поступака за селекцију и евалуацију. Аутор мора да користи релевантне базе података, постави критеријуме укључивања и искључивања студија и примени транспарентну методологију.

МЕТА-АНАЛИЗА

Користи статистичке методе за комбиновање квантитативних података из више примарних студија како би се идентификовали општи трендови и проценила снага доказа о одређеној теми. Аутор мора да користи релевантне базе података, дефинише критеријуме за укључивање и искључивање и примени транспарентну и репродукцибилну методологију. Неопходно је јасно дефинисање истраживачког питања (PICOS оквир), навођење смерница за одабир и дијаграма тока за селекцију студија (PRISMA).

СИСТЕМАТСКИ ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ СА МЕТА-АНАЛИЗОМ

Комбинује квалитативну и квантитативну синтезу, користећи статистичке технике за сумирање квантитативних резултата а квалитативну синтезу за описне/нарративне налазе. Аутор мора користити релевантне базе података, јасно дефинисати критеријуме за укључивање и искључивање студија, и применити транспарентну и репродукцибилну методологију. Истраживачко питање мора бити јасно дефинисано према PICOS оквир, уз навођење коришћених смерница за извештавање (нпр. PRISMA) и укључивање PRISMA дијаграма тока за приказ селекције студија.

АКТУЕЛНА ТЕМА

Разматра савремено, нерешено или контрадикторно питање од теоријског и практичног значаја, уз изношење сопствених резултата истраживања или најновијих важних података из литературе. Конструкција чланка је слободна а пожељне су кратке закључне напомене са јасном поруком.

У ФОКУСУ

Тематска, фокусирана анализа и/или кратак осврт на научни проблем који је у тематској области часописа, а који обрађује питање од значаја за научну заједницу и ширу стручну јавност.

КАЗУИСТИКА

ПРИКАЗ СЛУЧАЈА и СЕРИЈА СЛУЧАЈЕВА (≥4, ≤9)

Приказ случајева са ретком и необичном дијагнозом, дијагностичким процесом, стратегијама лечења, клиничким током, или исходом лечења, који могу бити од користи за клиничку праксу и медицинско образовање. Приликом писања потребно је користити CARE смернице (<https://www.care-statement.org/writing-a-case-report>). Неопходан је пристап информисаног пацијента.

УВОДНИК

Уводници су нерецензирани текстови главног и одговорног уредника и/или чланова Уредништва намењени најави новог волумена, тематског броја, садржаја који су од значаја за струку и/или институције чијим члановима је часопис намењен као и уреднички текстови по позиву. Уводници не треба да садрже необјављене или оригиналне податке, а морају укључити изјаву о сукобу интереса.

ПИСМО УРЕДНИКУ

Нерецензирани коментар/критика текста објављеног у ВСП. Пишу се у слободној форми, уз евентуално навођење података из литературе. Не смеју садржати необјављене резултате. Објављују се према одлуци главног и одговорног уредника.

ИСТРАЖИВАЧКО ПИСМО

Кратки приказ оригиналног истраживања, који садржи увод, методе, резултате и дискусију у сажетом облику (без поделе у посебне целине са поднасловима) и максимално до 2 прилога (табеле/слике). Не садржи апстракт и кључне речи али мора да испуни све опште услове за разматрање рукописа (укључујући процес рецензије).

ИСТОРИЈА МЕДИЦИНЕ/СТОМАТОЛОГИЈЕ/ФАРМАЦИЈЕ

Материјал значајан за расветљавање појединих догађаја и/или приказ значајних личности из историје медицине/стоматологије/фармације, а посебно војне медицине/стоматологије/фармације.

КЛИНИЧКО ИСТРАЖИВАЊЕ

Оригинална рандомизована контролисана испитивања и испсервационе студије утицаја једног или више средстава или мера на исход здравља људи, клиничку праксу и здравствену политику. Рукописи морају бити припремљени у складу са међународним смерницама (нпр. CONSORT – <https://www.consort-spirit.org/> или STROBE – <https://www.strobe-statement.org/>) и регистрована у неком од међународно признатих јавних регистара (нпр. ClinicalTrials.gov).

ПРИКАЗ КЊИГЕ

Садржи библиографске податке о публикацији (аутори, изворни наслов, издавач, место и година издања), њен кратак садржај и критичке коментаре садржаја, стила и значаја књиге у датј области. Рукопис не сме бити дужи од 2 странице.

ИЗВЕШТАЈ СА НАУЧНОГ ИЛИ СТРУЧНОГ СКУПА

Приказ активности научног или стручног скупа, уз истицање најважнијих реферата или закључака, односно препорука од значаја за шири круг читалаца ВСП.

ОБИМ РУКОПИСА

Целокупни рукопис рада чине: насловна страна, апстракти на српском и енглеском језику са кључним речима, главни текст рада, захвалност (по потреби), списак литературе, прилози (табеле, слике, графикони, схеме, цртежи).

Обим рукописа за категорије оригинални рад, општи (нарративни) преглед литературе, систематски преглед литературе, мета-анализа, систематски преглед литературе са мета-анализом износи до 5 000 речи.

Обим рукописа за категорије мини преглед, претходно саопштење, кратко саопштење, приказ случаја, серија случајева, актуелна тема, клиничко истраживање, историја медицине/стоматологије/фармације износи до 3 000 речи.

Рукописи за остале категорије/рубрике могу имати највише 1 500 речи.

ПРИПРЕМА РАДА

НАСЛОВНА СТРАНА

На првој страници рукописа треба навести следеће:

1. Наслов рада без скраћеница;
2. Пуна имена и презимена аутора (без титула, уз навођење ORCID броја за све ауторе који га имају) са ознакама следећим редом *, †, ‡, §, ||, ¶, **, †† ... итд.
3. Пун званичан назив установа у којима аутори раде, место и државу у којој се установе налазе (значи *, †, ‡, §, ||, ¶, **, †† ... итд. показују редом установе у којима аутори раде);
4. На дну странице навести име и презиме, адресу за контакт, е-маил адресу и број телефона (мобилног/Viber или WhatsApp) аутора задуженог за кореспонденцију.

АПСТРАКТ

На другој страни рада пишу се апстракт и кључне речи. Апстракт се пише кратким и јасним реченицама. За категорије оригинални рад, претходно саопштење, кратко саопштење, систематски преглед литературе са метаанализом, мета-анализа, клиничко истраживање, апстракт је структурисан и треба да има следеће делове: Увод/Циљ, Методе, Резултати, Закључак. Сваки од наведених сегмената писати као посебан пасус који почиње болдованом речи. Навести најважније резултате (нумеричке вредности) и ниво статистичке значајности. Закључак мора бити директно повезан са резултатима рада. Обим апстракта не сме да пређе 300 речи.

За категорије приказ случаја и серија случајева апстракт има следећу структуру: Увод (у последњој реченици навести циљ), Приказ болесника, Закључак. Сваки од наведених сегмената писати као посебан пасус који почиње болдованом речи. Обим апстракта не сме да пређе 250 речи.

За остале категорије радова, општи (наративни) преглед литературе, мини преглед, систематски преглед литературе, актуелна тема, у фокусу, историја медицине/стоматологије/фармације апстракт нема посебну структуру и не сме да пређе 200 речи.

Водити рачуна да српска и енглеска верзија апстракта буду међусобно тачни и прецизни преводи. Ниједна реченица не сме постојати у једној верзији а да није преведена у другој.

КЉУЧНЕ РЕЧИ

Испод апстракта навести пет до седам релевантних кључних речи или израза који указују на садржај рада. Препорука је да се не понављају речи из наслова рада. У избору кључних речи користити *Medical Subject Headings – MeSH* (<https://www.nlm.nih.gov/mesh/meshhome.html>).

СТРУКТУРА ГЛАВНОГ ТЕКСТА РАДА

Неопходно је да оригинални рад, претходно саопштење, кратко саопштење, мета-анализа, систематски преглед литературе са метаанализом, клиничко истраживање садрже поглавља: Увод (кратак приказ предмета истраживања уз навод циља рада у последњем пасусу), Методе (прецизан опис одабира испитаника и примењених метода, укључујући статистичке методе, број дозволе сагласности надлежног ЕК), Резултати (приказани логичким редоследом без дуплирања приказа истих резултата на више начина), Дискусија (без понављања података који су већ наведени у одељку Резултати; дискутовати само добијене налазе довољном у везу са другим релевантним студијама, повезати дискусију и закључке са циљевима рада, по потреби нагласити лимитације истраживања), Закључак (који проистиче из резултата датог истраживања), Захвалница (по потреби), Литература.

Рукопис из категорије општи (наративни) преглед литературе, мини преглед, систематски преглед литературе, актуелна тема, у фокусу садрже следеће целине: Увод (са одговарајућим поднасловима), Закључак, Литература.

Рукопис из категорије приказ случаја, серија случајева садрже следеће целине: Увод (циљ рада навести као последњи пасус Увода), Приказ болесника (идентитет болесника мора остати анониман), Дискусија, Литература.

Приказ болесника не сме имати више од пет аутора.

УПИТНИЦИ (Questionnaires)

Сви коришћени упитници који су употребљени као мерни инструменти за било који од испитиваних параметара, морају бити преведени на језик говорног подручја испитаника уз навођење доказа о извршеној валидацији и културолошкој адаптацији поднебљу испитаника.

ПРИЛОЗИ

Прилоге чији број треба да буде усклађен са дужином текста поставити на крај главног текста рукописа иза Литературе, а у самом тексту јасно назначити место које се односи на дати прилог. Крајња позиција прилога биће одређена у току припреме рада за публикавање.

Табеле

Наслов треба написати изнад табеле, а објашњења (легенду) испод ње. Табеле се означавају арапским бројевима према редоследу навођења у тексту. Табеле израдити искључиво у програму *Word*, кроз мени *Table-Insert-Table*, уз дефинисање тачног броја колона и редова који ће је чинити. Куцати фонтном *Times New Roman*, величином слова 12, с једноструктурним поредом. Табеле морају бити јасне и имати све елементе неопходне за правилно разумевање шта је у њима приказано. Уколико приказане вредности имају „опсег“ или „референтне вредности“, то се мора додати.

У легенди испод табеле треба објаснити све скраћенице наведене у табели и све ознаке (нпр. слова у суперскрипту или болдоване вредности). Такође, неопходно је прецизирати примењене статистичке методе.

Слике (илустрације)

Под сликама подразумевамо све облике графичких прилога (фотографије, цртежи, схеме и графикони). Слике треба уградити у рукопис на крају текста, после литературе и после табела (ако их има). Слике се означавају арапским бројевима према редоследу навођења у тексту. Велика слова А, Б, Ц итд. треба користити за означавање делова вишеделних слика. Слова, бројеви и симболи треба да су јасни и уједначени, а довољне величине да приликом умањивања буду читљиви. Додаци приказани на сликама морају бити сачувани као фотографије (не као измењиви графички елементи), тако да се њихов положај не може мењати, како би се обезбедила тачност података приказаних на слици. Примају се искључиво дигиталне фотографије са минималном резолуцијом од 300 dpi и формата JPEG, PNG или PDF. Слике које не задовољавају наведене услове неће бити прихваћене за објаву. Димензије достављених слика би требало да буду приближне димензијама у којима ће слика бити објављена. Уколико аутори нису у могућности да доставе дигиталне фотографије, онда оригиналне слике треба скенирати у резолуцији 300 dpi и у оригиналној величини и као такве их доставити. Сви подаци на схемама и графиконима треба да буду исписани безсерифним фонтном ради лакше читљивости (нпр. *Arial, Helvetica*), величина слова не мања од 10 pt. Мерне јединице и скале морају бити јасно назначене. Децимални бројеви на графиконима морају бити приказани са тачком, а раздвајање хиљада мора бити означено зарезом (нпр. 1,234.56).

Видео-прилози (илустрације рада) могу трајати 1–3 минута и бити у формату *avi, mp4(flv)*. Уз видео доставити посебно слику која би била илустрација видео-приказа у е-издању и објављена у штампаном издању, као и линк ка платформи где је видео већ постављен.

У легенди испод илустрација треба објаснити све скраћенице, симболе, бројеве или слова који се користе за објашњење појединих делова слике. У случају графикаона прецизирати примењене статистичке методе (по потреби), а код фотомикрографије навести детаље о врсти коришћеног бојења и увећања.

Уколико се приказују фотографије особа (болесника), лик мора бити „замућен“ или је потребно обезбедити писану дозволу лица са фотографије за њено коришћење. На прилозима (снимци рендгена, скенера, ултразвук, итд.) потребно је укљонити све што може да идентификује болесника. Уколико је слика већ негде објављена потребно је цитирати извор уз писано одобрење ако се ради о заштићеном материјалу.

СКРАЋЕНИЦЕ

Скраћенице користити само када је неопходно, и то за веома дугачке називе хемијских једињења, односно називе који су као скраћенице већ препознатљиви (нпр. ДНК). За сваку скраћеницу, осим стандардне јединице мере, навести пун назив при првом навођењу у тексту (укључујући апстракт). У наслову и апстракту избегавати коришћење скраћеница, у наслову их користити само ако су неопходне. За појмове који се у тексту помињу више од три пута препоручује се увођење одговарајућих скраћеница.

ДЕЦИМАЛНИ БРОЈЕВИ

У тексту рада на енглеском језику децималне бројеве писати са тачком (нпр. 22.7), а у тексту на српском језику са зарезом (нпр. 22,7). Кад год је то могуће, број заокружити на једну децималу и писати доследно кроз цео рад (нпр. ако је једна вредност 32.2, све остале морају имати једну децималу, нпр. 32,0).

ЈЕДИНИЦЕ МЕРА

Дужину, висину, тежину и запремину изражавати у метричким јединицама (метар – m, килограм (грам) – kg (g), литар – L) или њиховим деловима. Температуру изражавати у степенима Целзијуса (°C), притисак крви у милиметрима живиног стуба (mm Hg). Резултате клиничких и биохемијских мерења наводити у метричком систему према Међународном систему јединица (SI).

ЗАХВАЉНИЦА

Изнети допринос особе којој треба одати признање, али која не испуњава критеријуме за ауторство. Навести финансијску помоћ (спонзорства, стипендије, опрема и друго), као и назив пројекта у оквиру кога је истраживање спроведено.

СТАТИСТИЧКА АНАЛИЗА

У одељку Методе детаљно описати примењене статистичке методе како би била омогућена провера исправности њихове примене и репродукције анализе. Резултати морају бити нумерички јасно приказани уз одговарајуће показатеље варијабилности и поузданости (нпр. стандардна девијација, стандардна грешка, интервал поверења). Прецизирати тип студије и описати начин на који је изведена. Навести критеријуме укључења и искључења. Навести софтвер и верзију компјутерског програма у коме је извршена статистичка обрада података. У одељку Резултати као и у легендама табела и/или прилога навести статистички метод који је коришћен за анализу приказаних резултата. Вредности *p* се увек пишу са почетном нулом (нпр. $p > 0.05$ а не $p > .05$).

ЛИТЕРАТУРА

Референце нумерисати редним арапским бројевима према редоследу навођења у тексту (укључујући табеле и легенде прилога). Препоручује се да већина цитираних радова буде млађа од десет година. Препоручује се да број цитираних оригиналних радова буде најмање 80% од укупног броја референци, односно број цитираних књига, поглавља у књигама и прегледних чланака мањи од 20%. Сви радови, без обзира на језик извора, цитирају се на енглеском језику, а изворни језик наводи се у загради, иза цитиране референце.

Сви подаци о цитирању литературе морају бити тачни, а цитирани радови лако приступачни читаоцима. Уз сваку референцу навести DOI број. Препоручује се цитирање само радова објављених у часописима које индексирају *Current Contents*, *Index Medicus (Medline)*, *Excerpta Medica*, *Scopus*, *Web of Science*.

Није дозвољено цитирање апстраката, секундарних публикација, усмених саопштења, необјављених радова, службених и поверљивих докумената, Википедије, препринт објава и *in press* чланака, повучених радова (*retracted article*), радова објављених у предаторским часописима.

Приликом цитирања сајтова, не може се цитирати насловна страна већ се мора цитирати она страна са које је информација преузета. Свака наведена референца мора бити доступна за проверу *online*. Уколико референца не постоји на интернету (нпр. архивски материјал и сл.), аутор мора да достави извор одакле је преузео цитирану литературу односно може снимити или скенирати документ и послати на е-мејл: strliteratura@gmail.com.

Референце се цитирају према Ванкуверском стилу који је успоставио ICMJE (https://connect.ebsco.com/s/article/Citing-Articles-in-Vancouver-ICMJE-Style?language=en_US).

Примери цитирања:

Чланак са 1 до 6 аутора

Nikolić A, Biočanin V, Rančić N, Dušpara M, Đurić D. Serbian translation and validation of the SF-36 for the assessment of quality of life in patients with diagnosed arterial hypertension. *EABR Exp Appl Biomed Res* 2023; 24(3): 227–34. DOI: 10.2478/sjccr-2020-0073

Чланак са више од 6 аутора

Kapur VK, Auckland DH, Chowdhuri S, Kuhlmann DC, Mehra R, Ramar K, et al. Clinical Practice Guideline for Diagnostic Testing for Adult Obstructive Sleep Apnea: An American Academy of Sleep Medicine Clinical Practice Guideline. *J Clin Sleep Med* 2017; 13(3): 479–504. DOI: 10.5664/jcs.m.6506

Волумен са суплементом

Smith JA, Brown LM. Effects of vitamin D on immune response. *J Nutr Sci* 2024; 15(Suppl 2): S45–53.

Свеска са суплементом

Zhou Q, Shi R, Kopyar B, Wang H, Chen D, Li H, et al. Adjacent Intervertebral Disc Changes in Patients with Isobar Semirigid Dynamic Stabilization System. *Global Spine J* 2017; 4(1 Suppl): s-0034-1376699.

Волумен са делом (Pt)

Ozben T, Nacitarhan S, Tuncer N. Plasma and urine sialic acid in non-insulin dependent diabetes mellitus. *Ann Clin Biochem* 1995; 32(Pt 3): 303–6.

Свеска са делом

Poole GH, Mills SM. One hundred consecutive cases of flap lacerations of the leg in ageing patients. *N Z Med J* 1994; 107(986 Pt 1): 377–8.

Свеска без волумена

Turan I, Wredmark T, Fellander-Tsai L. Arthroscopic ankle arthrodesis in rheumatoid arthritis. *Clin Orthop* 1995; (320): 110–4.

Без волумена и свеске

Browell DA, Lennard TW. Immunologic status of the cancer patient and the effects of blood transfusion on antitumor responses. *Curr Opin Gen Surg* 1993; 325–33.

Пагинација римским бројевима

Fisher GA, Sikić BI. Drug resistance in clinical oncology and hematology. Introduction. *Hematol Oncol Clin North Am* 1995; 9(2): xi–xii.

Књига

Штампана књига

Ritter JM, Flower RJ, Henderson G, Loke YK, MacEwan D, Robinson E, et al. *Rang & Dale's Pharmacology*. 10th ed. London: Elsevier; 2023. p. 3630.

Књига у електронском формату

Shreeve DF. Reactive attachment disorder: a case-based approach [Internet]. New York: Springer; 2012 [cited 2012 Nov 2]. 85 p. Available from: <http://dx.doi.org/10.1007/978-1-4614-1647-0>

Поглавље

У едитованој књизи

Metcalf CS, Smith MD, Wilcox KS. Pharmacotherapy of the Epilepsies. In: *Brunton LL, Knollmann BC,* editors. *Goodman & Gilman's The pharmacological basis of therapeutics*. 14th ed. NY: McGrawHill; 2023. p. 385–411.

У едитованој електронској (online) књизи

Halpen-Felsher BL, Morrell HE. Preventing and reducing tobacco use. In: *Berlan ED, Bravender T,* editors. *Adolescent medicine today: a guide to caring for the adolescent patient* [Internet]. Singapore: World Scientific

Publishing Co.; 2012 [cited 2012 Nov 3]. Chapter 18. Available from: http://www.worldscientific.com/doi/pdf/10.1142/9789814324496_0018

Веб страница

Интернет страница

Diabetes Australia. Diabetes globally [Internet]. Canberra ACT: Diabetes Australia; 2012 [updated 2012 June 15; cited 2012 Nov 2]. 85 p. Available from: <http://www.diabetesaustralia.com.au/en/Understanding-Diabetes/Diabetes-Globally/>

Део интернет странице

Australian Medical Association [Internet]. Barton ACT: AMA; c1995-2012. Junior doctors and medical students call for urgent solution to medical training crisis; 2012 Oct 22 [cited 2012 Nov 2]; [about 3 screens]. Available from: <https://ama.com.au/media/junior-doctors-and-medical-students-call-urgent-solution-medical-training-crisis>

Зборник радова са конгреса

Kimura J, Shibasaki H, editors. Recent advances in clinical neurophysiology. Proceedings of the 10th International Congress of EMG and Clinical Neurophysiology; 1995 Oct 15–19; Kyoto, Japan. Amsterdam: Elsevier; 1996.

Рађ из зборника

Bengtsson S, Solheim BG. Enforcement of data protection, privacy and security in medical informatics. In: *Lun KC, Degoulet P, Piemme TE, Rienhoff O,* editors. *MEDINFO 92. Proceedings of the 7th World Congress on Medical Informatics*; 1992 Sep 6–10; Geneva, Switzerland. Amsterdam: North-Holland; 1992. p. 1561–5.

Дисертација

Knežević D. The importance of decontamination as an element of complex therapy of poisoning with organophosphorous compounds [Ph.D. Thesis]. Belgrade: School of Veterinary Medicine; 1988. (Serbian)

Остали објављени чланци

Новински чланак

Vujadinović J. The inconsistency between federal and republican regulation about pharmacies. In between double standards. *Borba* 2002 February 28; p. 5. (Serbian)

Свето писмо

Serbian Bible. Belgrade: British and Foreign Biblical Society; 1981. Book of Isaiah 2: 19–22. (Serbian)

Речници и сличне референце

Kostić AD. Multilingual Medical Dictionary. 4th Ed. Belgrade: Nolit; 1976. *Erythrophobia*; p. 173–4.

Остале примере навођења публикација можете видети на https://www.nlm.nih.gov/bsd/uniform_requirements.html

НАКНАДЕ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ ЧЛАНКА

Накнада за објављивање рада се плаћа након прихватања рукописа за објављивање. Одлука о прихватању мора бити потврђена на седници Уредништва ВСП. Радови за које нису плаћене накнаде неће бити објављени.

Уплата није гаранција да ће рад бити објављен у ВСП.

Сви аутори дужни су да плате *Article Processing Charge* за покриће трошкова језичке, стручне и техничке обраде рукописа, као и његовог објављивања. Домаћи аутори плаћају износ од 5 000 динара, а иностранци 150 еура.

Институционална претплата (10 000 динара) важи искључиво за институције (установе) које желе да добијају физичке копије месечних бројева часописа.

У години у којој су уплатили претплату аутори могу поднети неограничен број радова у ВСП.

Копије уплатнице неопходно је доставити на е-мејл адресу: strliteratura@gmail.com ради евиденције уплате.

Од претплате су ослобођени рецензенти ВСП (потребно је доставити ID број рада или наслов рада који су рецензирани), студенти на докторским студијама (уз потврду о уписаној текућој години), уредници. Уредништво задржава право да може умањити износ претплате или ослободити ауторе плаћања претплате на образложену молбу аутора.

За све додатне информације, можете се обратити на доле наведене адресе и бројеве телефона.

Редакција часописа „Војносанитетски преглед“

Ул. Црногравска 17

11 000 Београд

Србија

Телефон: (+381 11) 3608-997

Е-пошта: vsp@vma.mod.gov.rs

Е-пошта за информације у вези са претплатом: strliteratura@gmail.com

Интернет страница: www.vsp.mod.gov.rs

ISSN 0042-8450

ISSN Online 2406-0720 OPEN ACCESS